

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Józef Szewczyk (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie **P. S.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 stycznia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 8 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI Ka .../15

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 28 września 2015 r., sygn. akt III K .../15,

I. oddala kasację;

**II. zwalnia skazanego z obowiązku uiszczenia kosztów
sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 28 września 2015 r., sygn. akt III K .../15, Sąd Rejonowy w K. po rozpoznaniu sprawy P. S.:

1. rozwiązał opisane w punkcie XIII łączne kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w S. z dnia 17 lutego 2011 r. (sygn. II K 433/10), a także kary łączne orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego w

K. z dnia 23 czerwca 2005 r. (sygn. III K 1138/02), Sądu Rejonowego w D. z dnia 29 sierpnia 2006 r. (sygn. II K 396/06), Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 lutego 2008 r. (sygn. II K 603/06) oraz kary łączne grzywny orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w S. z dnia 17 lutego 2011 r. (sygn. II K 433/ 10) i Sądu Rejonowego w D. z dnia 29 sierpnia 2006 r. (sygn. II K 396/06);

2. na mocy art. 91 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2015 r. poz. 396) połączył skazanemu P. S. jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach: VI (Sądu Rejonowego w K. z dnia 7 października 2003 r. sygn. IV K 224/98), VII (Sądu Rejonowego w T. z dnia 29 czerwca 2004 r. sygn. II K 299/03), VIII a), b), c), d), e) (Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 czerwca 2005 r. sygn. III K 1138/02), IX b) (Sądu Rejonowego w D. z dnia 29 sierpnia 2006 r. sygn. II K 396/06), X a), b) (Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 lutego 2008 r. sygn. II K 603/06), XI (Sądu Rejonowego w K. z dnia 30 kwietnia 2013 r. sygn. III K 1090/11), i w ich miejsce wymierzył karę łączną 9 (dziewięciu) lat pozbawienia wolności;

- na mocy art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu P. S. na poczet orzeczonej w punkcie 2 kary łącznej pozbawienia wolności okresy odbytych kar od dnia 19.06.1997 r. do 01.12.1997 r., od 29.03.2006 r. do 15.10.2008 r., od 29.03.2006 r. do 15.10.2008 r. w sprawie II K 433/10 (punkt 2) oraz od 18.02.2002 r. do 11.07.2003 r., od 15.10.2008 r. do 15.10.2014 r. w sprawie II K 433/10 (punkt 4), uznając karę pozbawienia wolności za wykonaną w całości;

- na mocy art. 91 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 396) połączył skazanemu P. S. jednostkowe kary grzywny orzeczone wyrokami opisanymi w punktach IX b) (sygn. II K 396/06 i X a), b) (sygn. II K 603/06) i wymierzył mu karę łączną grzywny w wysokości 180 (stu osiemdziesięciu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10,00 zł (dziesięć złotych);

- na zasadzie art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie dotyczącym punktów I, II, III, IV, V, IX a), XII, postępowanie umorzył; a na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł skazany, zaskarżając wyrok łączny w części dotyczącej ustalenia przez Sąd Rejonowy w K. pierwszego chronologicznie zapadłego wyroku. Skazany podał, że w jego ocenie pierwszy wyrok w tej sprawie został wydany w dniu 8 lipca 1999 r., przez Sąd Okręgowy w K., chociaż został uchylony.

Autor apelacji wniósł, aby Sąd odwoławczy uznał, iż w niniejszej sprawie pierwszym chronologicznie wyrokiem jest wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 28 lutego 2008 r., sygn. akt II K 603/06, gdyż w tej sprawie pierwszy wyrok zapadł w dniu 8 lipca 1999 r., w Sądzie Okręgowym w K., a następnie, żeby połączył z nim wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 7 października 2003 r., o sygn. akt IV K 224/98 i wymierzył karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 08 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI Ka 856/15, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od powyższego wyroku wywiódł obrońca P. S., zarzucając rażące naruszenie prawa mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku polegające na: „naruszeniu przepisów prawa materialnego, a to art. 85 k.k. (w brzmieniu sprzed nowelizacji, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015r.) poprzez błędne uznanie, iż nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 lipca 1999 r. nie może być traktowany jako pierwszy chronologicznie wyrok zamykający daną grupę przestępstw pozostających w zbiegu realnym”.

Obrońca wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy właściwemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna.

Podstawą orzekania w niniejszej sprawie były przepisy dotyczące kary łącznej w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją, która weszła w życie w dniu 01.07.2015 r. Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 396), w przypadku gdy wszystkie przestępstwa popełnione zostały przed dniem 1 lipca 2015r. oraz przed tą datą orzeczono prawomocnie kary za te przestępstwa (taka sytuacja ma miejsce w przedmiotowej sprawie), wyrok łączny winien być

wydany na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r. włącznie.

Stosownie do treści przepisu art. 85 k.k. (w brzmieniu sprzed nowelizacji) sąd orzeka karę łączną, jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny wyrok, co do któregośkolwiek z tych przestępstw (zbieg realny) i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Zawarty w art. 85 k.k. zwrot: „zanim zapadł pierwszy wyrok” odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstwa.

Jak już wspomniano, autor kasacji kwestionuje przyjęcie wyroku Sądu Rejonowego w K., z dnia 7.10.2003 r., sygn. akt IVK 224/98, jako chronologicznie pierwszego, gdyż uznaje za chronologicznie pierwszy wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 lipca 1999 r., który chociaż został uchylony, jego zdaniem zamyka realny zbieg przestępstw popełnionych przez skazanego do końca 1997 r. Przy czym po ponownym rozpoznaniu tej sprawy kolejny wyrok został wydany dopiero przez Sąd Rejonowy w S. w dniu 26.02.2008 r. (II K 603/06), wymierzono nim P. S. karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Prezentowane przez skarżącego stanowisko nie zasługuje na aprobatę. Wbrew argumentom podnoszonym w kasacji wyrok, który następnie został uchylony, nie ma znaczenia w kontekście określenia kręgu przestępstw należących do realnego zbiegu, przez co nie może być uznany za wyrok chronologicznie pierwszy. Uchylony wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 lipca 1999r. (który zdaniem skarżącego winien być uznany za chronologicznie pierwszy) utracił swój byt, wskutek czego nie funkcjonuje już w obrocie prawnym.

Z uzasadnienia kasacji wynika, że skarżący formułuje zarzut w oparciu o treść postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2006 r., sygn. akt IV KK 391/05, w którym to orzeczeniu przyjęto, iż: *„Nie traci charakteru pierwszego chronologicznie wyroku, który przerywa zbieg przestępstw będący konieczną przesłanką orzeczenia kary łącznej, również w ramach wyroku łącznego, wyrok skazujący pierwszej instancji, który został uchylony, w związku z czym sprawę przekazano do ponownego rozpoznania, pod warunkiem, że po ponownym rozpoznaniu sprawy ponownie wydany zostanie wyrok skazujący”*.

Powyższe postanowienie prezentuje odosobniony i błędny pogląd. Sąd Najwyższy orzekający w sprawie w pełni podziela poglądy zaprezentowane w piśmiennictwie przykładowo przez Marka Siwka, który w glosie krytycznej do powyższego postanowienia stwierdził: *„Sformułowanie „wyrok, chociażby nieprawomocny”, zawarte w art. 85 k.k. nie może być natomiast postrzegane w kategoriach wyroku, który został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Przeciwnie, zwrot „chociażby nieprawomocny” odnosi się ciągle do tego samego pierwszego wyroku. Tylko zatem wyrok, który następnie się uprawomocni, może być wcześniej „chociażby nieprawomocny”. Nie spełnia tego wymogu wyrok skazujący, który został uchylony, gdyż w ponownym postępowaniu zapada już inny wyrok”. Innymi słowy „pierwszy, chociażby nieprawomocny wyrok, o którym mowa w art. 85 k.k. to wprowadź wyrok skazujący, ale nie taki, który został uchylony w toku kontroli odwoławczej, tylko taki, który bądź uprawomocnił się bez takiej kontroli, bądź też po jej przeprowadzeniu, względnie został zmieniony, jednak nie w zakresie jego istoty tj. skazania”*(Siwek Marek LEX/el.2010). Podobnie *„Orzeczenie uchylające stanowi pierwotne rozstrzygnięcie sądu odwoławczego, które powoduje, że zaskarżone orzeczenie traci byt prawny i przestaje obowiązywać”*(Komentarz do art. 437 k.p.k., Dariusz Świecki, LEX nr 494703).

Zasadnie też podnosi prokurator w odpowiedzi na kasację, iż stanowisko prezentowane przez obydwie Sądy zgodne jest z dotychczasową linią orzecniczą, którą Sąd Najwyższy przyjął na gruncie poprzednio obowiązujących regulacji. (por. uchwała z dnia 28 lutego 1961 r. sygn. akt VI KO 82/60, oraz postanowienie z dnia 10 kwietnia 1973 r., sygn. akt V KRN 123/73).

Instytucja wyroku łącznego w zakresie dotyczącym „pierwszego wyroku” skazującego ma charakter prewencyjny, gdyż stanowi dla sprawcy sygnał ostrzegawczy o reakcji karnoprawnej, mającej na celu skuteczne zniechęcenie go do popełnienia kolejnych przestępstw. Takiego aspektu z pewnością nie posiada wyrok uchylający wyrok skazujący, uniewinniający bądź umarzający postępowanie karne.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, Sąd Najwyższy oddalił kasację oraz zwolnił skazanego z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

kc